

4e zondag van Pasen 17 april 2016

Broeders en zusters, Pasen is alweer drie week geleden. Maar de Paaskaars brandt nog, de paastijd duurt maar liefst vijftig dagen. De opgestane Heer komt zich op verschillende manieren aan ons presenteren. Vandaag is Hij bij ons als de goede Herder, die zijn schapen kent en hen bij name noemt en hen roept Hem te volgen. Hij heeft met ieder van ons een eigen relatie en gaat met elk van ons een eigen weg. Laten wij in deze viering ons openstellen voor die weg die Hij ons, persoonlijk en gemeenschappelijk, wijst.

Broeders en zusters, erkennen wij onze zonden om het mysterie van de eucharistie waardig te kunnen vieren.

Het beeld van de herder en de schapen, dat ons elk jaar op deze 4e zondag van Pasen in de liturgie voorgesteld wordt, doet wat gedateerd, wat ouderwets aan. Het lijkt niet meer zo goed te passen in onze mondige, individualistische cultuur. De uitdrukkingen 'schaapachtig' en 'kuddegeest' duiden daar al op. Mensen van onze tijd gaan kritisch om met gezagsinstanties, nemen niet alles aan van hun leiders en willen ook niet automatisch bij een groep of een gemeenschap horen. Ik maak het zelf wel uit, is een veel gehoorde uitdrukking. Als gelovigen kunnen we daar onze vragen bij hebben, wij horen immers wel bij een gemeenschap en erkennen wel onze kerkelijke gezagsinstanties zoals bisschoppen, pastoors en abten. Maar tegelijk is het ook iets goeds en moois: persoonlijke verantwoordelijkheid, niet alles voor zoete koek slikken, je vragen serieus nemen, kritiek eerlijk uiten. Wat kunnen wij in deze tijd met het beeld van de herder en zijn kudde?

Allereerst is het belangrijk te beseffen dat in het Oude Testament de herder een veel voorkomende figuur is. Grote leidersfiguren zoals Mozes en David waren schaapherder voordat ze geroepen werden om leiding te geven aan het volk. Mozes hoedde de kudde van zijn schoonvader toen hij bij de brandende braamstruik door God aangesproken werd om het volk uit Egypte te leiden. En David, de jongste zoon, was met zijn slinger een dappere beschermer van zijn kudde, voordat hij gezalfd werd tot koning over Israël. Ook de profeten hebben het voorbeeld van de herder gebruikt. Ezechiël heeft grote kritiek op de koningen van Israël. Wee de herders van Israël die zichzelf weiden, zegt hij. Moeten de herders niet hun schapen weiden? Hij ziet dat de Heer zelf om zal zien naar zijn schapen, ze op goede weidegrond zal weiden en de verloren dieren zal zoeken. Dat God de echte herder is voor al zijn mensen, voor heel zijn volk, komt ook in Psalm 23 tot uitdrukking: De Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken. Herderschap wordt in het Oude Testament als een kostbaar beeld van zuiver en zorgzaam leiderschap gezien. God zelf is de enige echte herder en menselijke herderschap moet hem als voorbeeld nemen. In die traditie is het logisch dat ook Jezus, in wie God ons concreet en tastbaar nabij komt, in de evangeliën als herder getekend wordt, de echte en de goede herder die zijn schapen kent en op zoek naar ze gaat als ze verloren lopen.

Het kleine stukje evangelie van vanmorgen is het laatste deel van de redevoering van Jezus over de herder, de deur en de schapen. Heel kernachtig zegt hij drie dingen die onze aandacht verdienen: Mijn schapen luisteren naar mijn stem. Ik ken ze. Ze volgen mij. Drie kenmerken van de wederzijdse relatie tussen een herder en zijn schapen. Het gaat immers tussen een herder en zijn

schapen om een vertrouwensrelatie. Zal die herder zijn kudde goed bewaken en ze naar goede weidegrond brengen? De schapen moeten hem leren kennen en hem leren vertrouwen. Allereerst is daar voor nodig dat ze luisteren naar zijn stem. Hoe klinkt die? Wat zegt die? Is het waar en betrouwbaar en vertrouwenwekkend wat hij zegt? Door te luisteren leren schapen hun herder kennen en leren mensen hun leiders kennen. Zonder serieuze aandacht voor onze burgerlijke en kerkelijke leiders gaat het niet. Maar er wordt, het tweede punt, ook iets van de herder gevraagd; ik ken ze. De herder loopt niet maar een beetje voor de kudde uit en uit zich niet in algemeenheden, maar verdiept zich in het leven en in de vragen en zorgen van zijn kudde. Hij kent ze, hij weet wat er in hen omgaat, hij is steeds opnieuw bereid ook naar hen te luisteren en zijn hart te openen voor hun verhaal. Zo ontstaat er echte wederkerigheid. En dan is er ook iets mogelijk, dan komt het derde punt: Ze volgen mij. Dan komen we samen in beweging, dan durven de schapen achter die bekende stem aan te gaan. Dan durven de mensen het leiderschap te aanvaarden en zich toe te vertrouwen aan de weg die we samen gaan. Dan gaan we op tocht naar ons doel: de goede grazige weiden. U ziet: het beeld van de herder en de kudde is toch nog wel actueel, omdat het de nadruk legt op een echter wederkerige relatie tussen voorganger en gemeenschap, tussen pastor en parochianen, tussen abt en monniken, tussen burgemeester of minister en burgers. Het gaat daarbij niet op een autoriteit die zijn mening doordrijft in de hoop dat de mensen wel volgen, maar het gaat om een vertrouwensrelatie die gebaseerd is op een wederzijds naar elkaar luisteren. En dat niet iedereen het altijd eens zal zijn met beslissingen die voor een gemeenschap genomen worden, is beter te accepteren als je de afwegingen van je herder kent.

Deze zondag van de goede herder is vanouds de zondag dat er speciaal gebeden wordt voor roepingen tot het priesterschap. Wij religieuzen combineren dat graag met ons gebed voor roepingen tot het kloosterleven. Deze zondag is gekozen omdat priesters bij uitstek pastor of pastoor mogen zijn, herder in navolging van die ene goede herder. Maar eigenlijk is er nog een betere reden om op deze zondag stil te staan bij het geroepen zijn. Want is dat niet typerend voor de herder dat Hij zijn schapen roept? Hij roept ons bij onze naam. Hij kent ons persoonlijk, een voor een. Hij roept ons op Hem op een bepaalde manier na te volgen. Niet iedereen hetzelfde, als een blatende kudde, maar iedereen op haar of zijn eigen manier. Sommigen roept hij tot een leven als gehuwde, om als man en vrouw verbonden te zijn en mogelijk samen een gezin te stichten; anderen roept hij tot saamhorigheid in vriendschapsrelaties, om elkaar tot steun te zijn. Sommigen roept hij vanuit eigen deskundigheid tot een specifiek beroep, anderen roept hij met hun talenten tot vrijwilligerswerk. Sommigen roept hij tot een leven van gebed, in een contemplatieve gemeenschap, of in een afgezonderd leven. Anderen roept hij tot actieve dienst aan de naaste, aan vluchtelingen, aan zieken of ouderen, aan gehandicapten. Voordat we herder voor anderen kunnen zijn, moeten we eerst schaap willen zijn, dat betekent: bereid zijn om te luisteren naar de stem van de grote herder. Het komt er voor ons allemaal op aan dat we horen naar zijn roepstem, proberen te ontdekken wat Hij van ons vraagt, wat Hij ons voorstelt, waar Hij ons toe uitnodigt. En dan proberen gehoorzaam te zijn, gehoor te geven aan die stem, ingaan op die uitnodiging. Zoveel jongeren in onze tijd vinden het moeilijk om hun keuze te maken, om te weten wat ze willen met hun leven. Eigenlijk zouden ze geholpen moeten worden om wat scherper te luisteren naar de stem van de herder die voor ieder van ons een heel eigen voorstel heeft. Roepingenzondag. Het gaat niet om kuddegeest. Ook niet om autoritair leiderschap. Ook niet om op individualistische wijze ieder zijn eigen weg gaan. Het gaat om wederkerigheid, om luisteren naar elkaar en je verhaal delen met elkaar. Zo wil God, de goede herder, met ons omgaan. Zo mogen we ook, op zijn

uitnodiging, ons gedragen ten opzichte van elkaar. Als we luisteren naar de goede herder, zullen we leren ook zelf zorgzaam en herderlijk met elkaar om te gaan. Dat is een heel eigentijdse, actuele en broodnodige roeping. Amen.